

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 20. октобра 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Именовања.

Архијерејска конзисторија именовала је: јереја Богдана Дејановића, личног помоћника у Пригу, за администратора парохије у Стејановци, а свршеног богослова Лазара Ранковића за администратора парохије у Мали Радници. — За личног помоћника парохије у Пришком Стевану Моловићу именован је јеромонах Василијан Поповић.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Кад је умро Ирод Велики?

(Наставак).

На основу свега, о чему до сад говоримо, мислимо, да можемо поуздано тврдити, да је Ирод Велики заузео Јерусалим 717. године, те да се према томе као terminus a quo његова фактичнога царев-

вања може с правом сматрати 1. Нисан 717. год. Додамо ли томе и други terminus a quo — од његова именовања за цара —, који смо раније одредили, наиме: 1. Нисан 714. године, онда смо решили прво питање, које стависмо у почетку ове расправе, питање, без кога се не може говорити о времену смрти грознога цара, на које сад прелазимо. Дакле: кад је умро Ирод Велики?

Споменули смо, да Јосиф Флавије прича, да је Ирод умро, пошто је царевао 34 године од Антигонова прогонства и освојења Јерусалима и 37 година, од како је у Риму проглашен за јудејскога цара, и то кроз пет дана после издане заповести му, да се погуби његов најстарији син Антипатар.⁵³ Сад било да рачунамо од 1. Нисана 714., било од 1. Нисана 717. године, наћићемо, да је 37. односно 34. го-

⁵³ Antiquitat. XVII, 8, 1; Bell. Jud. I, 33, 8.

дина његова царевања почела 1. Нисана 750. и трајала од 1. Нисана 751. године а. ц. с. и пошто Јудеји рачунају године царевања својих царева одређено од 1. до 1. Нисана, то његово царевање није могло трајати ни један дан после 1. Нисана 751. год., нити је пак он могао умрети пре првога Нисана 750. године. То потврђују и ове чињенице:

1. По Јосифу, Ирод је умро, кад му је било око 70 година.⁵⁴ Познато нам је међутим, да је Ирод, кад му је било 15 година, постављен за војводу у Галилеји и то у деветој години првосвештенства Иркана II.⁵⁵ Последњи је подигнут на првосвештеничко достојанство у трећој години 177. олимпијаде за консула Квинта Хортензија и Квинта Метела,⁵⁶ дакле у другој половини 684. или у првој половини 685. године. На тај начин девета година првосвештенства Ирканова обухвата 693—694. год., те се према томе Ирод Велики родио отприлике 679. године; дакле у почетку 750. године имао је око 70 година.

2. После смрти Ирода Великога на основу његова завештаја, који је потврдио император Август, држава му је била подељена међу његова три сина. О првом сину етнарху Архелају знамо, да га је у десетој години његова царевања, на основу тужбе његове браће, римски император Август збацио са престола и послао га у заточење у Вјену.⁵⁷ Узмемо ли, да се прва година његове владавине почела 1. Нисана 750. године, то је десета година почела 1. Нисана 759. год. Међу тим по сводочанству Дијона Касија,⁵⁸ Архелај је послан у заточење за консула М. Емилија Лепида и Лелија Арунција, а они су ступили у звање 1. јануара 759. год. После Архелајева заточења дође у Јерусалим легат

⁵⁴ Antiquit. XVII, 6, 1; Bell. Jud. I, 33, 1.

⁵⁵ Antiquit. XIV, 9, 2.

⁵⁶ Ibid. XIV, 1, 2.

⁵⁷ Ib. XVII, 13, 2.

⁵⁸ LV, 27. У спису „Bell. Jud.“ II, 7, 3. Јосиф повија сам себе говорећи „да је Архелај заточен у деветој години свога царевања“. Но то је или његова властита погрешка, или су је учинили преписивачи, јер како у Antiquit. XVII, 13, 2, тако и у својој автобиографији преноси он заточење у десету годину, а то је тим вероватније, што се слаже са Дијоновим причањем.

Квириније, обави ценз и конфискује Архелајево имање — 37. године од акцијске битке. Вој код Акција збио се 27. септембра 723. год; према томе тридесет седма година од тога догађаја трајала је од 27. септ. 759. до 27. септ. 760. године. Сравнивши то са наведеним Јосифовим хронолошким податком видимо, да је Архелај послан у заточење свакако 759. год. (после 1. Нисана), а Квириније је после тога, на крају 759. или у почетку 760. год. обавио ценз и узаптио Архелајево имање. Но ако је то тако, онда је Ирод Велики умро ни пре 1. Нисана 750. ни после истог дана 751. год. но у току те јеврејске свештене године.

3. Други син и наследник Ирода Великога тетрарх Филип, под чијом су се управом налазиле области Трахонитида, Гавлонитида и Ватанеја⁵⁹, умро је у двадесетој години царевања римскога императора Тиверија, а управљао је тетрархијом 37 година.⁶⁰ Као самодржац почео је Тиверије царевати после Августове смрти, који је умро 19. августа 767. год.⁶¹ Дакле двадесета година његова царевања почела се 19. авг. 786. и трајала је до истог дана 787. године. Одрачунамо ли од тога 37 година, добићемо, да се Филипова владавина датира од 1. Нисана 750. год. или да је он почео владати у току 750—751. јеврејске свештене године.

4. Трећи син Ирода Великога, који је преживео своју браћу, Ирод Антипа добио је после смрти свога оца у владавину Галилеју и Переју и име тетрарха⁶². После смрти његова брата тетрарха Филипа, тетрархија последњег неко време није била у рукама наследника Ирода Великога, но је истом управљао сиријски намесник до Тиверијеве смрти. Не чим је последњи умро (у марту 790. г.) нови император Кај Калигула поклони тетрархије Филипову и Лисанијеву с царском титулом свом пријатељу Ироду Агрипи I., унуку Ирода Великога.⁶³ То се догодило

⁵⁹ Antiquit. XVIII, 6, 4.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Dio Cass. LVI, 30.

⁶² Bell. Jud. II, 6, 3.

⁶³ Ib. II, 9, 6; Antiquit. XVIII, 5, 4; XVIII, 6, 10.

790. г., дакле прва година Агрипина царевања, почела се 1. Нисана споменуте године.⁶⁴ Кад је дознала о томе Иродијада, жена Ирода Антипе, а сестра Ирода Агрипе I-га, није могла отрпети, да јој брат поси титулу цара, а муж као најстарији од Иродовића да је просто тетрарх, те стане наговарати свога мужа, да и он моли од Калигуле царску титулу. Против своје воље крене се он заједно са женом у Рим, али тамо не само да није постигао оно, за чим је тежио, по му се и само четворовластвовање заврши трагично. Ирод Агрипа I., чувши због чега је Антипа отпутовао у Рим, оптужи и оцрни га код Калигуле, и овај одузме од Антипе тетрархију, и пошаље га у заточење у Лугдун. Виновница те Антипине несреће, Иродијада, оде добровољно са својим мужем у заточење. Тетрархију последњег поклони Калигула Агрипи I-ом.⁶⁵ — Пита се, кад је Антипа допао заточења? За одређивање тога времена можемо се послужити са два хроноаошка податка. а) *У трећој години царевања императора Калигуле.* Трећа година његова царевања почела се у марту 792. год. А да се затоње Ирода Антипе одиста није могло догодити пре тога времена, сведоче његови новци, ковани у 43. години његове владе⁶⁶ Пошто пак Ирод Велики, као што смо видели, није могао умрети пре 750. јудејске свештене године, то будемо ли датирали почетак Антипине владавине од 1. Нисана 750. године, почеће се 43. година његова четворовластвовања 1. Нисана 792 г. б) *Ирод Агрипа I. добио је Антипину тетрархију у четвртој години свога царевања,* дакле 793. године. Према томе заточење Ирода Антипе није се могло догодити пре 792. ни после 793. године. Међу тим то се време даје још ближе одредити, наиме: заточење Ирода Антипе пада у 792. годину. То се види из овога: Агрипа I. дошао је у Палестину у другој години Калигулина царевања (791—792.), користивши се пасатским ветром, дакле после 20. јулија 791 године; по он није дошао из Рима управо у Палестину,

по се прво задржавао неко време у Александрији, па онда је дошао у Палестину, дакле у исту је могао стићи тек у јесен.⁶⁷ Међу тим, у колико се даје изводити из Јосифова казивања, Ирод Антипа је на брзо после Агрипина доласка отпутовао у Италију, но ипак он није могао предузети тај пут пре пролећа 792. год. (због несигурне пловидбе по мору), што се види и из тога, што је имао погодно време за пловидбу.⁶⁸ На тај начин Антипа је могао бити примљен у аудијенцији код Калигуле у пролеће или у лето 792. године и то, кад се последњи бавио у Баји. Калигула је међутим 792. год. био у Кампанији два пута до 31. августа.⁶⁹ 793. године ни у пролеће ни у летње доба Антипа није могао видети Калигулу, јер се последњи од јесени 792. до 31. августа 793. године бавио с војском у Германији, Галији и Британији.⁷⁰ Кад се пак Калигула повратио с војском 793. год. у Рим, дочекао га је Ирод Агрипа и био је у Риму све до Калигулине смрти; међу тим он се налазио у Палестини у то доба, кад је Антипа отпутовао у Рим и кад је послан у заточење. Дакле Ирод Антипа је заточен 792. године, а према горе реченом Агрипа је добио његову тетрархију 793. године. На тај начин Агрипа је добио ту тетрархију тек кроз годину дана. Међу тим из Јосифова причања може се донекле изводити, да је Агрипа добио Антипину земљу одмах после закључења последњег, што је сасвим и вероватно. У таком случају или се Јосиф вара, говорећи да је Агрипа добио Антипину тетрархију у четвртој место у трећој години свога царевања или он друкчије рачуна Агрипину царевање, што је много вероватније у толико, што је сасвим могуће. Наиме, Тиверије је умро у почетку марта 790. год. и Калигула зацаривши се, одмах је наградио свога најбољег пријатеља Агрипу; а те године пала је јуд. Пасха доцкан, као што се то видв код Јосифа.⁷¹ Према томе, Агрипа је мо-

⁶⁷ Schürer, Neutestamentl. Zeitgeschichte I, p. 246, прим. 1.

⁶⁸ Antiquit. XVIII, 7, 2.

⁶⁹ Dio Cass. LIX, 13; LIX. 17; Sueton. Calig. 19.

⁷⁰ Dio, LIX, 21—25; Sueton. Calig. 17. 43—49.

⁷¹ Српски намесник Вителује дође 790. г. о Пасхи у

⁶⁴ Antiquit. XVIII, 6, 10, 11.

⁶⁵ Antiquit. XVIII, 7, 2.

⁶⁶ Eckhel, Doctr. num. vet. III, p. 486.

гао добити земље и царску титулу пре 1. Нисана 790. године, а у таквом случају Јосиф датира његово царевање од 1. Нисана 789. године; онда четврта година његова царевања, кад је добио тетрархију Ирода Антипе, почиње 1. Нисана 792. године; дакле по Јосифову рачунању, његова четврта година одговара трећој години Калигулина царевања. У осталом, за нас у овом случају нема особите важности та чињеница, да ли је Агрипа добио Антипину земљу одмах после његова заточења или ти пак кроз годину дана. Главно је, да је Антипа послан у заточење 792. године а. у. с. Из тога пак излази, да се његово четворовластвовање почиње 1. Нисана 750.

Видимо, да све до сад наведене чињенице јасно показују, да се смрт Ирода Великога могла десити у времену од 1. Нисана 750. до 1. Нисана 751. године. Пошто пак немамо такога тачнога историјскога податка, који би говорио непосредно о дану Иродове смрти, то нам не преостаје ништа друго, већ да како год помоћу извора, који нам стоје на расположењу, и који говоре о последњим данима Иродова живота и приликама, које су се збиле у то доба, одредимо приближно дан његове смрти.

(Наставиће се.)

Јерусалим и збаци са првосвештенства Кајафу. Четвртог дана стигне му вест, да је Тиверије умро. Antiquit. XVIII. 4, 3.

Обновљена црква пакрачка и освећење исте.

Описао

прота Јован Вучковић.

(Свршетак)

Не слутећи да ће иком бити зазорна радост, коју племенито срце људско увијек осјећа, кад може благодарности својој дати видљива израза, подао се цио збор црквени чистој радости духовној, коју је ријеч високопрвосвештеног госп. епископа *Мирона* само помножила.

И пливајући у дубоко осјећаној благодарности сирам Бога и свију људи, који су буди на који начин допринијели, да се

створи такав дан, заронила је душа свију у ново уживање, кад Његова Светост патријарх *Георгије* заузео мјесто на амвону, окружен обојицом епископа и лијепим вијенцем свештеника, те кад поче прва света литургија у освећеној цркви.

Перо моје није кадро описати оне пуне светог одушевљења погледе, којима присутни прате сваки покрет патријарха својег и епископа својих. Оно није кадро описати смирене оне и безгранично одане поклоне, у којима се главе свију приклањају под благослов *Његове Светости*. Оно не смије ни покушати да престава ону у се повучену, тиху и складну пратњу свију гласова, кад *Његова Светост* пјесмом позва све, да пођу с њим и сви скупа да се поклоне и припадну Христу. Све то не знам описати. Али срце моје зна и осјећа, да богослужење то запоси душу свију и да свако од многих тих срдаца побожно упија у се примљени благослов и да се свака од тих душа пуни небеским миљем и неописаним блаженством, које ће до пошљедњег даха оживљавати срце најслађом успоменом, да се тог дана са патријархом својим заједно Богу молимо, с њим заједно појало и с њим заједно пред Богом својим стојало.

Тренуци такви даду се само осјећати, али једва описати. Благо оном, ко их је у животу својем осјетио.

По свршетку свете литургије добише прилике да уђу у цркву и многи од онијех, који дотле ући не могоше. Сад уђоше да приме „навору“, мрвицу себи, а мрвицу онима, који су код куће остали.

Излазећи из цркве нико не одлази. Свак би још хтио да види повратак *Његове Светости* из цркве и свако би да се пробије ближе путу, којим ће *Његова Светост* проћи. У добар час намјестише се честити ватрогасци с обе стране оне доста уске стазе, коју одржаше отворену за пролаз. Иначе тешко би се ко провукао кроз збијену гомилу људи, жена и дјецe, варошана и сељана.

Подјеливши још једном благослов свој народу и вап цркве, ушла је *Његова Светост* у двор епископски, гдје се одмах стадоше прикуцљати многи одличници, који

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

су или послани, или су сами од своје воље дошли, да пред *Његовој Светости* изађу.

Примање је одмах започело. Велику депутацију свештенства и народа из своје епископије, привео је *Његовој Светости* високопреосв. госп. епископ *Миرون*. Онда се ређаху поклонства кр. котарске области, кр. котарског суда, политичке општине пакрачке, црквене општине пакрачке, препарандије, основних школа и т. д. Дошло је и неколико римокатоличких свештеника са стране, а и домаћи римокатолички жупник. Израелитичка богоштовна општина такође се поклонила. А нијесу изостале ни Српкиње пакрачке. Председница српске женске добротворне задруге, гђа *Грубићева*, са потпредседницом гђом *Зорчићевом*, благајницом гђом *Марковићевом* и тајником задруге, проф. *Кнежевићем*, приступише *Његовој Светости* у име свију чланица племените женске задруге, да цјеливају свету десницу патријарха својег и да замоле свети благослов за се, за своје другарице, за младо друштво своје.

Преко пуног сахата трајало је примање код *Његове Светости*, јер се *Његова Светост* љубазно упуштала у разговор са многима од оних, који су пришли да се поклоне, распитујући о сваковреним одношајима, јавним и домаћим.

Задовољни и сретни са љубазна пријема код *Његове Светости* излазили су чланови разних депутација из дворане и многи замолише, да их прими и високопреосвештени епископ *Михаило*, који се молби њиховој љубазно одазва. Депутација свештенства из пакрачке епископије, под водством проте бјеловарског, г. *Ј. Штековића*, ушла је прва к њему. За њом су се ређале и друге, као: учитељски збор српске препарандије, српска женска добротворна задруга, изасланици њеких општина, па многи појединци, који су желели да цјеливају архијерејску десницу. Све је високопреосвештени г. *Михаило* љубазно примио и освајао срца свију љубазношћу својом и величином духа својег, која се огледала у свакој ријечи његовој и онда када је говорио са свештенством, као и онда када је говорио са чиновништвом и трађанством, па и онда када је са часни-

цама женске добротворне задруге заподио говор о узвишеној и племенитој сврси задруге њихове.

Ни преко мјере послом и свакојаком бригом силно заузети домаћин, епископ *Миرون*, није могао а да не прими многа поклонства, којима су врата к њему отворили угледни свештеници из горњокарловачке епископије, међу којима смо видјели проту *Кукчића*, протосинђела *Живковића*, проту *Грубића*, пароха *Кнежевића*.

Преузвишени госп. одјелни предстојник *Данило Штанковић* није примао. Тако је бар речено било. Али је и он морао њеку господу и пријатеље ипак примити и с њима се поразговорити.

Пун је био двор епископски одличног свијета и у свој тој множини не можеш паћи лице, које би изгледом својим одавало зловољу што је ту. Све је то весело и задовољно. А оно иначе несносно вријеме чекања, док на кога ред дође, овдје је било баш пријатно. Свак имађаше у овој или оној гомили да потражи рођака, пријатеља, знанца, с којим се давно није видио, с којим би имао да се поразговори, можда чак и о врло озбиљним и важним стварима. Многи онет жели да се упозна са овим и оним, о ком је чуо и знао, али га дотле никад видио није. Рукује се ту, грли се, љуби се, склапају се нова познанства, уговарају састанци на час два пред вечер и вријеме пролази, као да лети.

Док јо то све у двору бивало, дотле је и сеоски народ повео коло своје пред двором. Благо њему! Прије зоре уранио је тај народ и у Пакрац пожурио. И подне је већ давно превалило, а он је непрестано на ногама био, на таште чекајући да прими у се мрвицу „наворе.“ Па му је ипак још до игре и пјесме! Очеличио га је живот, проведен у мучном раду, а и у сиротињи својој сачувао је народ тај веселост духа својег, која са неба живота његова разгони црно очајање и паклене оне авети, што раздиру срце и душу сиротиње других народа.

Лијено је коло наше народно, у које се хвата свој до својега, па уз пјесму, који пут и безазлено шаљиву, весело поиграва пристајући у један корак, један

глас, једну мисао. Нек се вије такво коло увијек, кад је за њ прилика! Не треба му сметати и чувати га треба, да остане свагда такво.

Оно прво коло што се било ухватило, дало је и нама свештеницима у невријеме поуку ненадну. Оно се за један час претворило било у нескладав глас, који је жалосно цикнуо у складне, лијепе и величанствене призоре свечаности тог дана. Двојица тројица сељака запјеваше у њем пјесму, која је одавала, како се и нашег народа хоће да дотакне морални квареж сељачког свијета из оних крајева, који су с тога доста познати. Гадне ријечи из којих је несретна она пјесма састављена, јасно показују пут, којим се квареж тај шири и у незаражене крајеве. Оних ријечи нема у српском језику и Србин их је могао научити само у касарни, у којој долази у додицај са несрпским свијетом.

Штетни тај утицај касарне на стид нашега народа ваља да сузбијамо свима средствима и свом силом. На свом мјесту треба да су свештеници оних парохија, у којима су војнички гарнизони, на свом мјесту треба да су и сви остали, кад се врате кући они, који су царској служби задовољили. Вријеме би пак било, да се и с других страна поради на том, да се млади момци наши сачувају у касарни од свега, што нарушава стид. Погрјешно је и грјешно је мишљење, да се дух јуначки у војсци подиже, ако се међу војницима богумрске исовке оре и најсрамније ријечи без икаква зазора говоре. Није ни руски војник кукавица, премда се војена управа тамо својски стара за његов религиозни и морални живот. Ни њемачки цар сигурно не ће своју војску да покукавичи, када онако живо препоручује његовање и задовољавање хришћанских осјећаја у војсци.

Код нас као да се на то не пази онолико, колико би требало. Треба само помислити на оне страшне исовке, које се сваки дан разлијежу по нашим војничким вјецбалиштима! Млађи их слуша од старијег и слиједи примјеру његовом. А стид се само једанпут губи и бестидност брзо и бујно расте. . .

Такве мисли покренула је у мени сра-

мотна она пјесма, што се за час из кола оног чула. Па признајем да ми је врло угодно било, кад пјесма та брзо замукну, те је замијени чисто весеље, које је на све стране по Пакрацу владало.

У двору епископском састале су се на објед званнице епископа *Мирона*, у пространој дворани преарандије опет званнице *црквене оштинске накрачке*, по кућама опет пријатељи домаћи, по гостионицама дружине пријатеља и знацаца, на уз пјесму, здравицу и пријатељски разговор све се весели.

За господском, богатом и укусном софром домаћина епископа подигао је уз заносну ријеч прву чашу у здравље *Његова Величанства* патријарх српски *Георгије*, другу у здравље *Његове Светости* домаћин епископ *Мирон*, који је и трећу здравицу рекао у здравље преузвишеног госп. *Вана* и његова доглавника, *подбана*. Лијепу је здравицу у подужем говору казао преузвишени госп. *подбан* епископу *Миرونу*, а велики жупан вировитички пресвјетли *граф Пејачевић* епископу *Михаилу* Здравило се још жупану вировитичком *графу Пејачевићу*, домаћем жупану *ил. Јурковићу*, епитропу епископије *накрачке ил. Кушевићу*, присутним *поджуанима*, а прота бјеловарски *Шшекковић* завршио је лијепи низ здравица красном здравицом грађев савјетнику *Болеу* и сликару *Теодоровићу*.

За вријеме ручка свирала је у авлији дворској војничка банда изабране комаде, између којих радо спомињем пјесму „Лијена наша домовино,“ којом је попраћена здравица свијетломе Бану краљевина Хрватске, Славоније и Далмације.

Сложно друштво у дворани учитељске школе наздрављало је, пјевало и веселило се још и онда, кад су гости у двору поустајали. Нашла се браћа са разних крајева, па имају много један другом да каже, а вријеме брзо лети.

Сеоски народ на пово се прикупио око двора, пјева и игра све док звоно не зовну на вечерње. Тада се коло растаде и свијет оде у цркву. У дунком пуној цркви одслужеше тројица свештеника са Ђаконом вечерње, на ком је проповијед држао прота *Јован Вуковић*. Морам и сам признати, да

је проповијед доста дуго трајала, али ипак није присутни народ показивао, да му је досадно слушати. И оштра је и горка погдјекоја пала, али није озловољила никог, шта више, мјерећи утисак своје ријечи на народ мило ми је било, кад сам опазио, да овај и онај покретом главе своје одобрава и те ријечи. Ој, та много тога треба у нама да се обнови и обнављање наше мора често бити, па да се обистине ријечи: „И не погинеџтџ овцы моџа во вџки и не восхититџ ихџ никтоже џтџ рџки моџа“ и да те ријечи у устима наше Цркве буду истина за сваку овцу Њезину!

Сутон се спуштао, кад је вечерње свршено и прекрстивши се још једном пред вратима црквеним народ се разилажаше својим кућама, да и опима код куће каже, што је тог дана чуо и видио и духовну радост и утјеху и с њима да подијели.

Мјештани пак и добар дио гостију са стране спремају се на ново уживање, које им спрема добротворна задруга Српкиња пакрачких.

„Бесједа“ ће бити. Биће вјештачке свирке, одушевљене пјесме, лијене декламације забрујаће и струне на гуслама српским, а млађи свијет додаје још и то, да ће бити и игре. Свак има њешто, чему се највише радује. А сви се сложено радују томе што су чули, да ће на „бесједу“ доћи Његова Светост, патријарх *Георгије*, са оба *епископа* и другим свијетлим гостима. *Његова Светост* позвала је већ тајника задруге и уписавши се са својим прилогом за *уштемљача* задруге казала му је, да ће присуствовати на забави у вече. Примјеру *Његове Светости* слиједио је и високопреосвештени госп. епископ *Михаило*, па преузвишени госп. *Данило Штанковић*. Било их ја можда још који су исто учили, а ја нијесам дознао.

Бурним „живио“ дочекана је *Његова Светост* на улазу у кућу, гдје ће се „бесједа“ држати. Одушевљеним клицањем праћена је све до дворане, а ступајући у дворану пуну одабране публике прими срдачан поздрав свију, који устадоше и кликнуше „живио“, које једва надјача гласна пјесма „ис пола ети“. Одушевљено је поздрављен такође и епископ *Михаило*, па епископ *Мирон*, *подбан*

и вел. жупан појешки, који један за другим у дворану долажаху.

Сплет из којег се су пакрачке Српкиње „бесједу“ своју сплеле, био је красно смишљен, али се морао раскидати, јер браћа из Загреба не могуше доћи, само су им један одабран квартет послали, који је то вече дивно прославио српску пјевачку дружину загребачку. Ради тог недоласка цијеле пјевачке дружине загребачке морао се програм још у задњем часу мијењати, а пошљедице тога опажале су се, из публика их ипак није хтјела да примјети. Њу је одушевљавала она воља и оно отимање младих, пјевачица и пјевача, да публици спреме угодну забаву. Коровођа, нашем свијету познати проф. *Н. Шумоња* уложио је заиста много труда, да младу дружину своју увједба за ту „бесједу“. Прилици сходан, управо сретан је био избор њежне пјесме *Рајкове* (пароха *Н. Манојловића*) о *сеоској цркви* за декламацију, но није згодан избор учињен у личности, која ће декламовати. *Г. учитељ Драгосавиц*, са појавом својом и тоном гласа својег и темпераментом својим лијено би нам декламовао јуначку какву пјесму. Његово око сијева и онда, кад би га имала да овлажи роса са унутарњег миља, при погледу старе и трошне, али ипак миле црквице његове и планински његов глас одјекује оштро и у оним моментима, кад нам се чини да би требао, мек као чиста душа, да се провлачи кроз пукотине на платну црквеном у стару ону светињу, коју је љубав одржала, па је чува да се не сори.

Публика је радо слушала и *гуслара*. А како да и не слуша, кад су вијекови душу Србинову за струне на гуслама везали и терет сињи срца његова и страшне муке живота његова у струне те упјевали, те боно одјекује са оног дрвета јадикова, које као да је никло из јада Србинова и нарасло у потоку суза његових. Лијено је гуслар пјевао, само још да су биле друге пјесме изабране. Пјесма о зидању Раванице, или она о сирочету Мирку боље би приликама одговарала, но што је пјесма она страшна о клању нејаке унучади. Ту пјесму може слушати само онај, који има јаке живце, или тврдо

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

срце. И ја сам увјерен, да нијесам био из цијела друштва једини, који је једва чекао да се та пјесма сврши Рекох ово само зато, да скренем пажњу оних, који програме за овакве забаве састављају и на ову страну. Није потребе у свакој прилици ријеке крви пред очи пуштати и гњевом срце људско пунити и освету у њему будити. Душа Србинова пуна је и њежнијих жица и срце његово кадро је и љепше осјећати Србин јесте и патник и јунак, морао је то бити и прилике су га таквим учиниле. Али сам по себи он је питом и мило му је све што црту питомости на себи носи. Зашто дакле да се не дирне у те жице њежније и питомије?!

Напомињем само неке ствари, не пишем критику и не би било лијено од мене, кад на крају не бих казао, да сам угодно провео часове на „бјеседи“ тој. А провели су их исто тако и други. Сви су били задовољни, па је и *Његова Светост* исказала своје задовољство часницима женске задруге, кад при крају забаве приступише, да благодаре *Његовој Светости* на очинској доброту, са којом је на забаву њихову дошао.

Испративши *Његову Светост* и остале одличне госте радосним клицањем из дворане, публика остала наставила је забаву још и даље. . .

Сутра дан нашли смо се опет сви у цркви. Живи се сјећају драгих покојника, који су цркву љубили, својим трудом је подигли и бригом својом одржали је на јој и за обновљење штогод спремили.

И тај трећи дан свечани годно је души хришћанској и српској, која се и у радости својој залијеће у невидовне свијетове, у којима живе душе онијех, који су нас у љубави на земљи оставили, да молитвом живих срдаца својих за покој њихов пераскинуту свезу своју с њима одржавамо

Са парастосом, који је одслужио високопреосвештени госп. епископ *Михаило* завршена је тужна и њежна светковина тог дана, тим су завршене тродневне свечаности, у обновљеном храму и око њега. И завршене су достојно. Тронутим гласом говорио је епископ *Михаило* молитве за

покојне основатеље и приложнике светог храма, који се у богатом сјају сада блиста. По гласу његовом могло се опазити, како се у њ прелијева увјерење његово, увјерење сваког православног Србина, да је добро, корисно и Богу угодно дјело учинио свак, ко се за храм Божји стара, увјерење, да је свак од тијех учинио своје за спас православног српског народа. А кад се по цркви заталасао чисти и звонки глас младога проте накрачког *А. Зорчића*, који је трећу, шесту и девету пјесму капона дивно отпојао, чинило нам се, да чујемо над собом трептање дуна добрих наших отаца, које се с нашом душом спајају и уносе у њу онај благослов и мир, што га човјек осјећа, када је с љубављу учинио оно што је учинити требало.

Још су се уз мртвачко кољиво нашли при столу епископа домаћина гости његови, међу којима су били и сви свештеници, које је тај дан у Пакрацу затекао. И ту је учињен спомен мртвима. *Његова Светост* подигла је са стола кољиво, сви се присутни за руке ухватише, па машући тихо рукама отпојаше сложено „*Го свѣтлыми оупокой*“. . . мртвима, које у ријечи својој затијем заносно прослави *Његова Светост*, патријарх *Георгије*

Враћајући се из царства вјечности, где је час пробавио са душама предходника својих на епископској катедри, дух високопреосвештеног госп. епископа *Мирона* зауставио међу живима одмах код *Његове Светости* и њежно синовски захвали он патријарху *Георгију* за љубав очинску, са којом је међу дјецу своју дошао, захвали онда брату свом епископу *Михаилу*, па захвали и свој осталој господи редом.

Тродневна свечаност била је свршена и чине се припреме за растанак.

Преузвишени госп. одјелни предстојник *Данило Станковић* остави први двор епископски. Свима нам је жао било, што он одлази прије *Његове Светости*. Али што мора бити, мора да буде. Он оде, а њим одоше још и други њеки одличници.

Његова Светост не оде тог дана. Има још један посао да сврши. Видјесмо га гдје сједе у кола са домаћином епископом и одвезе се до зграде сада већ напуштене

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

земаљске болнице, коју је административни одбор пакрачки рад да откупи за нашу препарандију.

Дуго је *Његова Светост* остала у тој згради и разгледала све просторије велике зграде, која ће моћи послужити реченој сврси, ако се куповина сретно сврши. Да, моћи ће. Али ће требати и знатних оправака и стаће муке и труда доста, док се претвори у оно, што би високопреосвештени епископ *Мирослав* хтио. Нове и велике бриге имаће он да брине, али он вели, да се узда у Бога и узда се у свог патријарха, који поможе и браћи у Угарској, саградивши зграду за препарандију у Сомбору, узда се он још и у свој народ. Помози му Боже, да велико то дјело сретно доврши!

Из болнице одвезла се *Његова Светост* у препарандију, гдје је дочекала од управитеља *Ђурића* и збора професорског, све разгледала и о многом чему се информисала.

Сутра дан опрости се *Његова Светост* са својим првенцем епископом. опрости се и епископ *Михаило* са братом својим, но не да пођу у своје резиденције, већ да се спусте у лијено поље појешко, да обиђу и онај крај, да виде и тамошњи народ, да посјете одличне домове пл. Кушевића, пл. Милекића и пл. Јурковића. Пред њима се вози прота пакрачки *Зорчић* са предстојником котара пакрачког *Грубићем*, да их испрате ван границе котара и у име цијелога котара на међи сретан пут да им појеле

Лијени су дани били. Бог нека благослови, да донесу у души и срцу онога народа обилна плода и Он нека награди труд и муку високопреосвештеном епископу *Мирославу*!

Досуди Боже таквијех дана православног Српству и других крајева!

Књижевни прикази.

„Назарени“. Роман, написао *Јаша Томић*, прво издање, цена 2 круне. Нови Сад, 1896., стр. 235.

Пре једно три деценије у нас не беше назарена. Тек око половине шездесетих година појављују се, спорадично, поједини агитатори из Пачира, Оморовице (близу Суботице), Вашархеља,

Арада, Темишвара, па онда се истиче у јужном Банату сајдија *Харвалек*, а у Срему Карловчани *Мата Ребрић* и *Јелић*. На скоро, па се хоризонт наше цркве наоблачно, и по њојзи се почела назаренштина ширити на више страна.

Са свим је дакле природно, да су тој најезди наши свештеници први обратили пажњу, те су о томе неки већ и писали, по новинама и у монографијама.

Сви ти, богословски образовани писци, признали су, да им посао није ишао тако лако од руке, јер, прво, назаренштина, као вера по примућству простог народа, још никако није дошла до тачно одређене физијомије, догматска и нравствена страна тога учења још није стално фиксирана; а друго, од самих је назарена врло мучно докучити чега извеснога и о оном, што им је ошће. Одбацујући црквену јерархију, тајне, св. предање, поштовање св. крета Христова, иконе, обреде, постове, — они држе, да могу наследити царства небеснога из непосреднога дотецаја са Спаситељем, руковођени ли Сљвом Божјим. Не узимајући скоро никако у обзир теоретичну страну вере, указује се ту посматрачу груб практицизам, који, у суштини својој, иде за тим, да присталицама својима олакша како евентуалне гриже савести за трајања живота земаљскога, исто тако и понеке материјалне непогоде. Високи јеванђеоски идејали остају за њих мртва слова, и они могу само у својима маштама држати, да су живот свој удесили у смислу учења јеванђеоскога. Суд њихов о „игрању у колу“, „светској песми“, о пушењу, свадбама и свечарским гозбама, — још нису алфе и омеге хришћанске нравствености.

Толико су, ето, у главним потезима, дознали и саопћили нам до сада о назаренштини богословски образовани писци.

Г. Томић пак јавља се у најновије доба са једним романом из те области, и ми смо се надали, да ће нам он ту покушати да пружи верну слику о друштвеној појави тих секташа.

А да би, нарочито сада, за нас Србе, један такав добар роман био и занимљив и поучан — ко би још могао у то посумњати.

Но ми морамо већ овде приметити, да је Томићев роман једва ијоле занимљив, а поучан баш ни мало није. Није на послетку писац ни могао уснети, ни у једном, ни у другом погледу, када је у току тога свога романа дао јасних и непобитних доказа о томе, да он ту нову веру,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

подлогу свога романа, као и живот и обичаје присталица те вере, пужну орнаменту своје израде, и не познаје довољно.

Оно, не може се рећи, да г. Томић није тежио, да се упозна са по гдекојим назаренцем, или да није, рецимо, никако био у којој назаренској скупштини. Па види се сасвим лепо, да је он вредно проучавао и дојакошњи наши писмени материјал о тој новој вери.

Али ко би да пише роман из „нововерекога“ живота, тај би морао како тај научни материјал боље да проучи и присвоји, и морао би, приказујући назаренштину као друштвену појаву, још далеко дубље заронити у све фазе назаренскога друштвенога живота.

За све те захтеве ни најмање није онда довољна при крају књиге исповест пишчева, како он тобоже још од 20 год. овамо „никад није пропустио zgodnu прилику, да се што ближе упозна са назаренима, установама и обичајима њиховим.“ Ми се тиме никако не можемо дати обманути. Но нам то напротив даје тим мршавије сведочанство, рецимо, о посматралачком таленту г. Томића.

Узмимо само то на око, да се г. Томић, као што такођер прича у поговору, дао у вацкој казниони завести, да тај свој „роман“ пише у свези са неким својим „огромним делом, које обухвата цео живот наш,“ и чији је натпис — „Узроци злочинима“. Јер у гомили тих узрока „написао је, вели, и на свог старог познаника, на питање (!) о назаренству.“

Изгледа дакле, као да г. Томић држи, да се „питање о назаренству“ има довести у првом реду у свезу са „узроцима злочина.“ Ако је тако, онда није ни најмање чудо, што већ први табаци тога његова „романа“ наговештавају грдобне, одвратне злочине. Како су само одвратни баш сами главни јунаци тога романа. Да вам их само прикажем, како их црта г. Томић, па ћете се уверити.

Боривоје Милин још је у утроби мајчиној (!) заражен клицом пакоснога неваљалства; као дедан пун је обести; као момчић убије једном приликом код оваца са другом Стеваном вука, па кад је Стеван устврдио, да га је он, т. ј. Стеван, умлатио, онда је Боривоје свога друга због те ситнице само „пробуразио, затрпао га у рит, а селу казао, да су га изели вуци“. Као ожењен човек опет примети око неке пола ноћи, како је његова жена, Нада, пропустила некога

кроз вратнице, је напунио стару и „онда зарђалу пушку прафовима (?), ексерима, кључевима (!!), једном речи свакојаком старом гвозђурином (!), па је — (ове паузе код г. Томића имају неке нарочите важности) обе циви сасуо Нади у прса.“ После тога уђе тај „Бијесни Роландо“ и у кошару, „те закла коње и краву, за тим вашку и мачку, гуске и пилиће, једном речи, све живо по кући. Срећа, што му онде не беху деца, ко зна, шта би несретник још све починио“; али је овако, уз њих, још и само „једини петао утекао из онога покоља, јер беше на највишем врху дуда. И кад је закукурекао зору, Б. је упалио и своју кућу,“ па се онда предао „жандарима“.

Лазар Ненадов опет, други јунак, љута је пијаница, који и по две ноћи не долази кући; у некој четвородневној пијанци и теревенци лупи он Панту Кулинића посред лица са пуном боцом соде, а пре тога је и свога оца покрао необично и скоро нечувено зликовачким начином: „у договору са слугом, носио је Чивутину жито, које је требао посејати, а њиве је превукао дрљачом и браном, као да су засејане“, па се онда изродила одатле брука, са које се он „згадио на себе“, те пође у назарене, и доживи славу, да га прозову „назаренски владика.“

Сличнога је колорита и брат Тома, који је пређе био такођер страшна пијаница и убојница, те за кога веле, „да му је жена од силна боја умрла, а кћер Варвару је скоро убогаљно. Не може се баш рећи, да јој је поломио руке или ноге или леђа, али јој не ваљају ни руке ни ноге, ни леђа.“

Па и женски типови, који играју у овом „роман“ „важнију улогу“, такођер су сличнога калибра. За Рахилу н. пр. причају, да су о њој и певали ону песму: „Кажи мени, голубице бела, колико си имала швалера...“ Па и сестра „назаренскога владике“, Милева, беше тако онака намигуша, да је Обрен, красан момак, са ње настрадао од жандара, па је, од претрпљених злостављања и умро у затвору.

Изгледа, као да је г. Томић са тим својим, у клици скроз и скроз поквареним типовима из Лазаревца и Боривојевца хтео себи само да олакша посао. Назарени и назаренке у суштини су хуле, ниткови и неваљалице, па то ти је. Не треба много лупати главу — у назарене иду само људи, који су, рецимо, дозрели за вешала, те би их ми имали сматрати махом за незна-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

бошце и царинике у нашој цркви (Мат. 18, 17). Сви остали проблеми из области овога питања, евидентно је, остадоше за г. Томића, што-но реч, *terrae incognitae*, шпанска села. Што се тих момената у томе „роману“ тиче, види се, да је и ту писац долазио до свога материјала такође или само тек случајно, те му се факта из живота назаренскога указују тек у некој магловитој перспективи; или му се учинило, да претходни „замршани“ и следећи „догађаји“ категорично захтевају, да ову или ону појаву унете и прикаже овако или онако. С тога су дакле и морали поједини цртежи добити посве неправилан колорит.

Узмимо само то у обзир, да г. Томић, и ако је све саме лопове и убијце отерао у назарене, ипак сматра претерано неваљалство за скоро једину препреку неодлажењу у нововерце. То нам доказује оцек: „Зашто Пера Крњин није постао назарен“? Тога је Петра још „отац његов водио у крађу, кад му је било осам година.“ После (!) је „опазео малиша, где код њих освану неки свињи (?), који нису замркли, а њему се налаже, што види — да не види, што чује — да не чује. . . Он је из прва маха само видео и чуо, доцније је схватио, а на посетку је и научио.“ Он дакле, и покрај најбоље воље своје, не може да оде у назарене, јер „како ће наћи све оне људе, којима је по вашарима турао руку у џеп, или им из кола извукао какву ствар, или их опсио, па их преварио на картама . . . уналио је кућу Јови Скандалу, футошком снахији украо са друштвом 16 волова“, итд. итд. итд. Ако све то исповеди јавно, тавноваће још, а овамо се „он мучи да уђе у назарене највише зато, да се мало поправи, па да не запада опет у затвор“...

Па и са другим интермецима доказује г. Томић непобитно, да није имао баш богзна колико прилике, а ваљада и да није ни кадар био да у суштину, живот и обичаје назаренаца загледа озбиљно и тачно.

Тако н. пр. главом „назаренски владика“, баш

* Пера се Крњин зове и садашњи председник срп. правосл. црквене општине у Прогару, који је чак и у претплатнике ове књиге уврштен, а који је пре тога био назаренски старешина кроз дуго година, па се повратио у Православље, и пароху своје, Јевђенију Дамњанову испричао многе „тајне“ назаренске, које нам је овај и саопштио у 20. и 21. бр. земунскога „Нов. Времена“ од о. г. — Дакле је г. Томић бар толико могао бити опрезан, па да се послужило другим каквим именом; тек то не беше тешко измислити?!

у јеку фанатичкога заноса и славе своје, нема друга посла, него се залубљује до ушију у *староверку* Цвету, и ти га Боже знај, у какве детињасте позиције мора да долази због те своје мантаније; а остала братија нововерска мора да се на све то снечива и чини невешта, измишљајући занета и смешних ствари, да свога слављенога, хваљенога и увенчаног корифеја какогод изведу на прави пут.

Под таким ауспивијама није могао коректно испасти ни бомбастични оцек „Успањеници и успањенице“, у коме писац црта, како се у назаренаца жени и удаје. Сазива се наиме „одбор“ (?), па се доноси формалан закључак, да Гига баба Стакин има да узме Милеву, сестру Лазареву, која међутим са Боривојем проводи дане у очајном љубавном заносу, а „первенец“ Боривоје опет има узети за жену ону изломљену и измождену Варвару брат Томину, дочим неке мори пожуа, да самом Лазару, што-но реч, обесе о врат е мисли и персоном неваљалу намигушу Рахилу, која покушава да га задобије чак и неким бруталним „тумачењем Песме над песмама!“ Но Лазара спасава од умнишљенога насртаја његов „велики углед“, са кога нису ни смели остали баш тако ни „да наваљују на њега.“ Кукавни и посве неспретни Боривоје пак узаман прибегава, највише своје коже ради, измотавању, да у таком подузећу има важну реч и међусобна наклоност и љубав, кад препредени брат-Тома тврди, да млађи „и тако не знају, кога треба волети“ и „благо оном ко послуша старије,“ и кад без тога занета не би могла Милева, изломљена грижом срца свога за Боривојем, умрети при порођају детета из брака са Гигом баба Стакиним, а Боривоје опет не би могао скочити у Дунав, баш када су кретили његову дражајшу супругу Варвару!

Мени је жао, што морам рећи г. Томићу, да се неки печени нововерци онако по своме смешкали, када сам им ја случајно читао, казав су „собет женидбени“ чинили ти његови назаренци. Но нека, рецимо, г. Томић набави н. пр. броширу покојнога Павла Димитријевића „О назаренима“ (В Кикинда, 1881.), где је процедура нововерска при женидби и удадби доста тачно описана (стр. 10—12), па ће се уверити, да у томе погледу и у нововераца у самој ствари онако бива, како је то Боривоје наговестио, а не како је то он, г. Томић, извео.

Око половине књиге срећамо се са згодно

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

измишљеним значајним натписом: „Ко је крив назаренству?“, који сам за себе обухвата 26 страница, и служи подлогом за скоро сву осталу садржину тога „романа“. На Малу Госпојину уводи окружни прота у лазаревачку парохију младога свештеника Светозара Ненадова, рође нога брата Лазара, „владике назаренскога!“ Том приликом држи Светозар проповед, „циљајући на назарене и ону сокачку грају, која се дигла против њих,“ а после подне је договор у школи, да се расправља питање: „*Како ко мисли о назаренству, и шта да се чини против тога зла?*“

Овде морамо приметити, да је тај темат ванредно тежак и за човека, који би га проуча вао и научно изучавао дугачким низом времена. О слична се питања н. пр. у Руса и Немаца већ врло многа пера изломила. Ту се стављају на мерило многи унутрашњи узроци и многи спољашњи моменти; ту се мора промерити и сама убојна снага пропаганде сектанске, као и разноврсне ине вереке и социјалне појаве. А да се све то тачно испита, није довољно само *практично испитивање*, него ту мора да се добро засуче и *теоретично знање*. Специјално пак за расправљање истакнутога темата тражи се не само тачно познавање нашег црквеног и народног, него и назаренског вереког и друштвеног живота, као подједнако важних момената, у пуном обиму, — што међутим код г. Томића није случај.

Биће да у томе недостатку и лежи оно парирање са улогом протином на том збору и договору. Он, прота, сазива збор, он је најстарији свештеник, треба баш у том питању *он* да нам каже најпаветнију реч, (а шта би онда учитељ?!) а овамо се он, тај Томићев господин протопрезвитер, — *horribile dictu* — недотупавно измотава, замазујући очи збору тиме, да је он, вели, „већ при ручку казао, како о томе мисли!“ Устаје дакле први, професор Здравковић, на аргуменује, позивом на бољетицу и лекаре, да су свој невољи само свештеници криви: „свештенство је које заспало, које упустило на сад иду кола куд не треба;“ са црквеним стварима тргује се: „продајемо столове, продајемо место у цркви, па ћемо почети продавати и вечно блаженство“. (По мишљењу г. писца, на којем ће му назарени особито захвални бити!) Иза њега опет поп Светозар криви интелигенцију: „она је свештенство потиснула, па је онда — села (!)“. Чича

Станко опет уметвује, да варошко становништво квари прости народ, дочим после њега професор Мирић тврди, да је назаренштина „сеоска болест“. Још „најпаветније“ перорира учитељ Миливој (по добивеној улози), који доказује, да је „клица назаренства у нашим општим друштвеним приликама“, док најзад и сам Шандор ковач није расправљиво тему, да назаренштина „долази одане, одакле и свако друго зло, а то је од жене... назаренство води порекло од жене (!), а жену није још нико надвладао, њу од кад је Бог створио, све се више и више отима“ (и разуме се: доћи ће до потпуне еманципације, и ако није ником потчињена, јер ју још нико није надвладао !!).

А како се ту мудро зборисало, исто се тако промућурно и доконало. Решило се наиме, „да како господа свештеници у цркви, тако и господа професори и учитељи недељом по подне у школи обавештавају народ, а сутра, у недељу ићи ће сви у скупштину, јер њих иначе не можеш (!) добити на разговор.“

(Наставиће се).

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Епарх. школски одбор бачки) у седници својој, држаној у Новом Саду 10. (22.) октобра 1896., решио је и ове предмете: — На, коначним умировљењем Ђ. К. учитеља у П. упражњено, место расписаше се стечај. — Достављена је цркв. општинама књижица у којој су набројане све школе намењене по за школе у Угарској забрањене књиге и учила. — Упућене су цркв. општине да за председника и чланове м. школ. одбора бирају интелигентније људе. — Достављени су декрети Ст. П. учитељу у Ст. Бечеју и Ј. К. учитељици у Петровом Селу. — Решењем вл. Школског Савета потврђен је С. Ј. изабрани учитељ у М. — Призиве П. Д. умиров. учитеља у Ст. Бечеју против оностранних одлука издани су претходно месном школ. одбору у Ст. Б. на извештај. — Узето је на знање умировљење У. Ј. учитеља у Н. С. — Узето је на знање привремено постављање јерођакона Г. К. за учитеља у Б. — Потврђена је изабрата учитељица З. Д. у Силбашу. — За привремену учитељицу у Дерињи постављена је М. С. — Није потврђен А. В. који је у Т. изабран за привременог учитеља. — Постављање Ј. П. за привременог учитеља у Р. М. узето је на знање

с тим да се исто место има што пре стално популацији. — Потврђен је изабрани учитељ Ст. Вл. у Р. — Изабрана забавиља К. М. у Н. С. потврђена је. — На молбу умировљеног учитеља П. Д. позвата је ст. бечејска цркв. општина: да се изјасни, да ли је исти за време замене мимо своје мировине још какве доплатке уживао. — Упућена је цркв. општина у М. да позове неке чланове свога м. школ. одбора, да долазе у седнице истог одбора, а у колико се исти позиву томе одазвали не би, да им изабере заменике. — Препоручена је подручним цркв. општинама и м. шк. одборима књига „Неговање домаће живине“ ради набаве за школ. библиотеку и награду деци приликом испита и других пригода. — Поводом извештаја заменика епарх. школ. референта за сомборски протопрезвитерат, умољен је магистрат у С. да строжије поступа према родитељима оне деце која школу неуредно похађају. Позвата је цркв. општина у С. да овамо извести да ли М. К. чешће изостаје из школе. Позвате су цркв. општине у Риђици и Станишићу да набаве потребна учила за школе, и уозорена је цркв. општина у Ш. на потребу отварања још једне школе за женску децу. — Поводом извештаја заменика референтова за протопрезвитерат новосадски замерено је цркв. општини у Пивница што је предузела градњу школе не известивши о томе овај одбор и уједно упућена је, да ју што пре доврши и стечај на упражњено учитељско место распише. Подељен је како председнику, тако и учитељу С. Т. укор због неупутног понашања према изасланику овог одбора. Молба Ст. Ш. и др. из Пивница, у колико је против приреза за покриће трошкова око градње школе управљена, уступљена је административном одбору на надежно решење.

(Избор пароха у Осеку.) За пароха у Осеку изабран је једногласно г. *Лазар Богдановић* парох вараждински. Честитамо!

(Црквене општине,) којима су инвентари црквено-општинских добара од архидијецезалног административног одбора враћени на прераду, позване су, да прерађене инвентаре своје до 19. (31.) октобра о. г. имаду поднети томе одбору, јер ће се у противном случају ти инвентари посредством надлежних окружних протопрезвитера дати саставити на трошак немарних црквених одбора. — А инвентаре оних општина, које своје инвентаре до сад никако нису ни поднеле том одбору већ су упућени надлежни окружни протопрезвитери, да на трошак дотичних црквених одбора на лицу места саставити даду и архидијецезалном административном одбору до 3. (15.) по-

вембра о. г. подастру. — Упозоримо дотичне црквене наше општине на ова решења сл. архидијецезалног одбора, до којих не би дошло, да сваки своју дужност врши.

(Матица Српска) држала је 12. (24.) октобра о. г. своју редовну главну скупштину. Изабран је акламацијом за председника матичиног г. *Антоније Хаџић*, за подпредседника г. *Паја Гостовић*. Скупштина је расправљала и донела статут о мировини матичиних чиновника, а осим других предмета које је решила, изабрала је и ове стипендисте: у заклади Павла Јовановића: Павле Хорват и Ђорђе Лазић обојица из Земуна; у заклади Петра Костића из Черевиха изабрани су: Бранко Михајловић из Беркасова и Петар Богдановић из Руме; у заклади Симе Ђорђевића из Н. Сада изабрани су: Мита Поповић из Темишвара и Мирко Каракашевић из Пироша. У заклади Нестора Димитријевића препоручене су Његовој Светости, патријарху српском *Георгију*, на избор ове тројне кандидације: Јован Стајић из Вел. Бечкерека, Стева Николајевић из Моровића и Тодор Мирков из Чуруга на прво место, а на друго: Васа Царићевић из Ирига, Борисав Поповић из Томашеваца и Војислав Алмажан из Вел. Бечкерека.

(Православље у Америци.) Са 1. септембром о. г. почео је у Њу-Јорку у Америци да излази нов духовни часопис: „Православниј Американски Вјестник“. У првом броју има чланак, под насловом: „Подробености о православљу у Америци“, из кога дознајемо, да у Северној Америци има 50.000 православних душа, које спадају овим племенима: алеутском, ескимском, кенајском, колошском, креолском, руском, српском, бугарском, грчком, румунском, арапском, јапанском, китајском и природном америкаанском. Има 25 парохија и мисија, више од 70 цркава и капела, и две мисионарске школе са интернатом. Основна школа има при свакој цркви. Богослужење се служи делом на словенском, делом на другим језицима. Управа се налази у Сан-Франциску, где је седиште епископа. Свештенство издржава, с малим изнимком, св руски Синод. Л. Б.

(Грчка богословска школа на острву Халци код Цариграда,) која беше пре две године од земљотреса пострадала и разорена, подигнута је поново о трошку погрченог Србина Павла Стефановића, богатог парничког трговца, и првих дана месеца октобра свечано освештана. Поводом тим грчки Св. Синод и мешовити Савет при патријаршији решише, да се Павлу Стефановићу-Скилицу, као главном ктитору, који је ктиторишао 22.000 турских лира, испрати једно писмо, у ком би му се исказала бла-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.SR

годарност грчког народа и цркве на његовом обилном дару.

Д. Б.

(† Едуард Уајт Бенсон,) епископ кентербериски и примас Англиканске цркве. Англиканска се црква завела у црно. Њезин примас Бенсон умре наглом смрти 29. септембра изјутра, у цркви Хаварденској, где се је са својом супругом налазио као гост енглеског државника Гледстона. Горњег дана пође Бенсон са гђом Гледстоновом и другим члановима дома Гледстонова у тамошњу парохијску цркву на службу. Гледстонов син, Стеван, који је ректор те парохије, служаше службу. Тек што започе служба и Стеван Гледстон прочита разрешителну молитву, архиепископ-примас, који клечаше, паде у несвест, отуда га пренесоме у оближњу парохијску библиотеку, где за неколико тренутака испусти своју велику душу на највећу тугу овоје супруге, Гледстонове породице и целе Англиканске цркве. Едуард Уајт Бенсон, родио се у Јоркширу 1829. године. Служио је у Бирмингаму, затим на кембриџском универзитету, као помоћник у Тринити-Колеџ, а потом и као професор у Ругби. Постао је доктором богословије 1867. Г. 1858. постао је управитељем у Велингтонском колеџу. 1859. г. се оженио. 1872. напусти ту службу и постаде архимандрит и канцелар катедралног храма у Линколну. Год. 1877. препоручи га лорд Виконсфилд за епископа Трурскога. Шест година после тога, кад је напме умро Др. Тет, постаде он по вољи Гледстоновој Кентербериским архиепископом и примасом целе Енглеске са 375.000 франака годишњег прихода. Др. Бенсон беше извртан проповедник. Од својих проповеди издао је лепу збирку. Потоњи јаван рад његов беше, да је осудио религиозни конгрес (држао ланске године у Америци), који он сматраше за неки вапсар, те његов одговор на папску енциклику ради сједињења црква, који није могао годити пани. Покојник је иза себе оставио сем жене још и троје деце, која су позната на литерарном пољу. Гледстона је смрт примасова толико дирнула, да је формално физички пао. Услед тога не излази никуд из куће, и не ради ништа. Енглеска краљица Викторија је удовици покојниковој писмено изјавила своје сажаљење. Њен кандидат за новог примаса је садашњи винчестерски владика Др. Рандал Давидсон, зет покојног дра Тета, који беше предшасником Бенсоновим.

Д. Б.

(Загребачки „Katolički List“) доноси у 43 броју свом белешку о расположењу у Италији поводом венчања италијског краљевића са црногорском кнегињом Јеленом, те вели: „Veselje je sada dakako

u kraljevskoj familiji i u Italiji, ali ne potpuno. Već u Rimu nema nikakova oduševljenja, jer se domaći Rimljanin nije jošte s tom mišlju izmirio, da bi u Rimu osim Pape mogao biti i kakav kralj. Službeni svijet dakako biti će zastupan kod svečanosti, svijeta će biti u gradu nebrojeno, pošto je i Rimljanin kao i svaki Talijanac jako znatiželjan, sve bi rado vidio, ali oduševljenja ne će biti. Puk na ladanju takodjer nije oduševljen, jer si je zabio u glavu, da se talijanski kraljević ženi s turkinjom, jer za Talijana je onaj kraj preko jadranskog mora Turska, a za kakvu drugu zemlju on nezna. U gradovima takodjer nije zadovoljan. . . . А према свему томе није задовољан ни загребачки Katolički List. Но зато смо са његовим незадовољством задовољни ми. А он је и овом приликом пружио доказа: да у тикви није суда.

После конкордата, градње римокатоличке цркве на Цетињу, брзојава бискупу Ђаковачком и т. д., ето хришћанске љубави, братске милоште и људске благодарности из бела Загреб и католичка lista!

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

Бр. 25. Од г. Сергија Попића, управитеља манастира Раванице један дукат и 1 ф. — н. Приложише: г. Гига Гершић професор вел. школе у Београду 1 дукат, и г. Емил Маринков ц. и кр. капетан у миру из Фелдварца 1 фор.

Бр. 26. Од г. Васе Николајевића протојереја и пароха у Иригу — 20 ф. — н. као прилог св. Николајевске цркве у Иригу у место венца на одар покојном Мити Обреновићу великом добротору и приложнику њезином.

Бр. 27. Др. Јовановић из Панчева преко уредништва „Бранкова Кола“ 43 ф. 60 н. Овај прилог је скупљен у сватови дра Николе Григоријевића и Милице Николићеве.

Из 31. бр. „Срп. Сиона“ — 1611 ф. 99 н.

Свега 1676 ф. 59 н.
и један дукат.

Новци су предани управи срп. нар. цркв. фондова.

IV. Исказ скупљених прилога за „Фонд Св. Саве“

Г. Стеван Матић Беч 5 ф.; по 2 ф.: Г.г. Јован Дуреа Беч, Лазар Бачић Јасеновац, Јосиф Дробњак Црквени Бок. Укупно 11 ф.

Мали Радници: Срп. прав. црквена општина 10 фор.; по 5 ф.: Г.г. Ђока Колић и Стеван Обрадовић; по 1 ф.: г. Веса Поповић; по 50 н.: г.г. Лука Георгијевић, Васа Марчетић, Иван Марчетић,

Станко Којић, Драгиња Калић; по 20 п.: г.г. Јован Маринковић, Илија Маринковић, Марко Грујић, Павле Огњановић, Станко Бојкић, Сава Настић; по 10 п. г.г. Стеван Парошки, Коста Панић, Љубица Георгијевић. Укупно 25 ф.

Преч. г. Јован Новаковић парох, В. Кикинда 10 ф.

Преч. г. Теофан Косовац игуман Привине Главе 100 ф.

Чист приход од беседе у Јарку 23 ф.

Срп. правосл. цркв. општина Госпођинци 50 ф.

Впреч. г. Гаврило Змејановић архимандрит 200 ф.

Високопреосвећени Господин Епископ будимски Јеремија Мађаревић 50 ф.

Срп. православна цркв. општина Бачинци 10 ф.

Скупљено од посетника манастира Гргетег у току 1895. године: по 2 ф. г. Милутин Јакишић професор; по 1 ф. г.г. Мита Кода, Адолф Лустиг, Алекса и Јелка Боковљев, Бура и Ангелина Станковић, Александар Александровић професор. Укупно 7 ф.

(Наставиће се.)

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ДЕКАМЕРОН

СТО ПРИЧА ОД СТО НАЈСЛАВНИЈИХ ПИСАЦА СВЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Уз сурадњу сурадника „Бранкова Кола“

Изаšla је четврта свеска са овим садржајем:

Загонетка живота (Björnstjerne Björnson) (Свршетак) — Лучија (Catulle Mendès) — Алегријас (Joaquim Dicenta) — Две старице (К. Баранцевич) — Лена смрт (Paul Marguerite) — Добро дело (Август Левјениј Мужик) — Скуп накит (Luís Orrego Luco) — Зашто онада лишиће (Don Joaquim Maria Bartrina) — Црни вео (Charles Dickens).

Цена је свесци 20 новч.

П. н. Господи учитељима и сл. црквено-школским општинама.

Саопштавамо, да смо спремили довољан број „Мале Катавасије“ за основне школе, како би могли задовољити све наруџбине, које нам стигну, а које и очекујемо.

„МАЛА КАТАВАСИЈА“

наша је одобрена и прописана

ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
како нашим вел. Школским Саветом, тако и вис. кр. зем. владом у Загребу.

Она је уређена (редигована) као ниједна до сад по стручњацима на то позванима и надлежнима. Стоји само 20 новч. а велика је 8 штампаних табака са јаким корицама и на доброј хартији. Кад се на више куни дајемо 25% рабата.

Молимо п. н. госпону учитеље и сл. црквено-

школеке општине, да нас потпомогну својим наруџбинама, јер само тако ће се стати на пут увлачењу у школе наше и таквих катавасија, које за школу нису.

Српска Манастирска Штампарија.

Изашле су из штампе и могу се добити код нас ове књиге:

ГЛАС ИЗ ЦРКВЕ

ПРОПОВИЈЕДИ

проте Јована Вучковића

проф. богослов. училиштакарловачког.

— Цена је књизи 1 круна. —

ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ

НАМЕЊЕНЕ ОСОБИТО УЧЕЊУ

по

ЗАБАВИШТИМА И ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

од

Ив. М. Поповића.

Цена књизи 20 новч. Рабат као и горе.

СВЕТЛЕ СЛИКЕ

ИЗ ПРВИХ ДАНА ХРИШЋАНСТВА

од

Драгутина Ј. Илића.

I. Свеска. Садржај: Прва божићна ноћ. Богојављење. Стефан. Талита куми. Бура на мору.

Цена је књизи 50 п. За поштарину ваља послати 5 нов.

II. Свеска. Садржај: Трнов венац. Воскресење. Савле. Апаније. — Цена је 30 новч. и 5 новч. за поштарину.

Српска Манастирска Штампарија.

ПРИПОВЕТКЕ ЈЕДНОГА КАПЛАРА

из српско-бугарског рата г. 1885.

НАПИСАО

Бранислав Ђ. Нушић.

Садржај: Позив. Општај. Под шатором. Први плотун. Птичице Божје. Капетан Милић. Трубач. Бела застава. Пусто огњиште. На привијалишту. На разбојишту. Свети Арханђел Михаило. Ко је то? Петар Дабић. Дуба. Шинел. Број 23. Мој ђак. Сировод. На одсуство.

Ово је издање друго, али поправљено и многим новим причама допуњено. Цена је књизи 60 нов. и за поштарину 5 нов.

Молимо свакога, ко би желио у распродају узети ове приповетке, да нам се што пре јави. Рабат 25%.

Госпону која желе један комад, ма које књиге

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нашег издања, најбоље је да пошаљу у напред новац за књигу и поштарину, јер слати једну књигу у паточ само је излишан трошак а што га до сад многи учинише себи.

ОГЛАСИ.

Бр. ЕК 216. ex 1896.

165 3-3

СТЕЧАЈ

Овим се расписује стечај на парохију I. реда у *Перјасици*, у протопрезвитерату будапештанском.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до 14. (26.) новембра 1896.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у *Плашком*, 12. септембра 1896.

Михаил.

ЈАВНА ДРАЖБА. 163 3-3

Дана 21. октобра (2. новембра) 1896. год. у 10 часова пре подне продаваће се у манастиру Беочину на јавној дражби овогодишња шумска сеча, која се из 24 к. јутра састоји.

Ближа извешћа у манастирској писарници.

Пишманлук 500 фор.

У *Ман. Беочину* 30. септембра (12. окт.) 1896.

Управа
манастира Беочина.

К. 1308. ex 1896.

162 3-3

СТЕЧАЈ.

На упражњено место протопрезвитератског капелана у *Жаблу*, са којим је §. 23. I. Б. прев. кр. рескрипта од 10. авг. 1868. прописана плата скопчана, овим се стечај расписује.

Компетенци имају своје правилно инструиране молбенице потписаној конзисторији путем претпостављених власти својих до краја месеца октобра о. г. по ст. кал. поднети.

У *Новом Саду* 1. (13.) октобра 1896.

Епарх. конзисторија бачка.

СТЕЧАЈ. 168 2-3

Расписује се стечај на *срп. правосл. вероисповедној* мешовитој школи у *Новом Св. Ивану*.

Учитељска је плата 400 фор. у новцу: слободан леп стан са две собе, кујном ппшајом, подрумом, шталогом и пространим баштом; 1 лапац и 1470□ ораће земље, на коју учитељ сваковрсну порезу плаћа. Слеме за огрев по потреби; за преводство 10 фор.; за црквено-школске рачуне 13 фор. Од укуна, где позван буде 50 нов. Учитељ је уз годишњу плату од 400 фор. а. вр. обвезан и повторну школу држати.

Компетенци могу само они, који су *солборску претпарандију* свршили и испит из *мађарског језика* положили.

Учитељу спада у дужност осим школ. уредбом прописаних предмета, још десну певницу држати и децу у црквеном појању обучавати.

Рок је 8. (20.) *Новембра* (Св. Арх. Михаило), *кога ће се дана и избор обавити.*

Из седнице цркв. школ. Одбора, држане у *Нов. Св. Ивану* 3 (15.) октобра 1896. год.

Ђ. Николић **Милош Веселинов**
парох и правр. перовођа. председник.

Бр. Ек. 222. ex 1896.

164 3-3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију I. реда у *Ружевицу*, у протопрезвитерату коштајничком.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до 14. (26.) новембра 1896.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у *Плашком*, 12. септембра 1896.

Михаил.

СТЕЧАЈ. 167 3-3

Расписује се стечај на једно *учитељско* место у средишњој срп. нар. основној школи *новосадској*.

Плата је: 1000 круна у име редовне плате; 300 круна у име станарине; 100 круна у име огрева и 160 круна за појање у цркви.

Дужности су прописане школом уредбом и народбама школских власти.

Рок стечају петиче 31. октобра о. г. по старом календару.

Из редовне седнице школског одбора срп. прав. цркв. ок. општине у *Новом Саду*, 1. (13.) октобра 1896.

К. Миловановић, **Петар Попадић,**
перовођа. председник.

Претплата, огласи, стечајски и рекламације шаљу се **Администрацији** а остали рукописи **уредништву „Српског Сиона“ у Карловце**. За огласе, објаве и стечајске плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жп сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.